

The 38th Annual Hausman/Stern Kinus Teshuva Lecture

Shabbat Shabbaton and the Concept of Kedushah: The Special Legacy of Yom Hakippurim

1. פרקי דר"א פרק מו'

שבת שבתון הוא לכם - אלולי יה"כ לא היה העולם עומד. שיה"כ מכפר בעוה"ז ובעוה"ב שנאמר שבת שבתון הוא לכם - שבת בעוה"ז ושבת בעוה"ב. ואפילו כל המועדים עוברים, יה"כ אינו עובר.

2. רמב"ם הלכות תשובה פרק ב הלכה ז

הלכה ז

יום הכפורים הוא זמן תשובה לכל ליחיד ולרבים והוא קץ מחילה וסליחה לישראל, לפיכך חייבים הכל לעשות תשובה ולהתודות ביום הכפורים,

3. ויקרא (פרשת אמור) פרק כג פסוק כו - לב

(כו) ויִדְבֹר יְקֻנֵק אֶל־מִשְׁחָה לְאָמֹר:

(כז) אִף בְּעִשׂוֹר לַחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי הִנֵּה יוֹם הַכַּפָּרִים הוּא מְקַרְא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֵם וְעִנִּיתֶם אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אֵלֶיךָ לִיקָנוֹק:

(כח) וְכָל־מְלֹאכָה לֹא תַעֲשׂוּ בַעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה כִּי יוֹם כַּפָּרִים הוּא לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לִפְנֵי יְקֻנֵק אֱלֹהֵיכֶם:

(כט) כִּי כָל־הַנְּפֹשׁ אֲשֶׁר לֹא־תַעֲזֶה בַעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה וְנִכְרְתָה מֵעַמִּיהָ:

(ל) וְכָל־הַנְּפֹשׁ אֲשֶׁר תַעֲשֶׂה כָל־מְלֹאכָה בַעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה וְהִאֲבֹדְתִי אֶת־הַנְּפֹשׁ הַהוּא מִקְרַב עִמָּה:

(לא) כָּל־מְלֹאכָה לֹא תַעֲשׂוּ חֲקַת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל מִשְׁבְּחֵיכֶם:

(לב) שִׁבְתֵּת שַׁבְּתוֹן הוּא לָכֵם וְעִנִּיתֶם אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם בַּתְּשׁוּעָה לַחֲדָשׁ בְּעָרֵב מֵעָרֵב עַד־עָרֵב תִּשְׁבְּתוּ שַׁבְּתֵיכֶם: פ

4. ויקרא (פרשת אחרי מות) פרק טז פסוק ב - ג

(ב) וַיֹּאמֶר יְקֻנֵק אֶל־מִשְׁחָה דַבָּר אֶל־אַהֲרֹן אַחִיחָו וְאֶל־יִבְיָא בְכָל־עֵת אֶל־הַקֹּדֶשׁ מִבֵּית לְפָרְכַת אֶל־פְּנֵי הַפֶּתַח אֲשֶׁר עַל־הָאֹרֶן וְלֹא יָמוּת כִּי בָעֵנָן אֲרָאָה עַל־הַפֶּתַח:

(ג) בְּנֹאֵת יָבֵא אַהֲרֹן אֶל־הַקֹּדֶשׁ בְּפָר בּוֹ־בָקָר לַחֲטָאת וְאַיִל לַעֲלֶה:

ויקרא (פרשת אחרי מות) פרק טז פסוק ו - ז

(ו) וְהִקְרִיב אַהֲרֹן אֶת־פֶּר הַחֲטָאת אֲשֶׁר־לּוֹ וְכִפֶּר בְּעֵדוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ:

(ז) וְלָקַח אֶת־שֵׁנֵי הַשְּׂעִירִים וְהִעֲמִיד אֹתָם לִפְנֵי יְקֻנֵק פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:

ויקרא (פרשת אחרי מות) פרק טז פסוק יז - טו

(יז) וְלָקַח מִמֶּנּוּ הַפֶּר וְהִזָּה בְּאֶצְבָּעוֹ עַל־פְּנֵי הַכֹּפֶרֶת קִדְמָה וּלְפָנֵי הַכֹּפֶרֶת יִזָּה שְׁבַע־פְּעֻמִּים מִן־הַזָּהָב בְּאֶצְבָּעוֹ:

(טו) וְשִׁחַט אֶת־שְׂעִיר הַחֲטָאת אֲשֶׁר לָעֹם וְהִבִּיא אֶת־דָּמּוֹ אֶל־מִבֵּית לְפָרְכַת וְעָשָׂה אֶת־דָּמּוֹ כְּאֲשֶׁר עָשָׂה לְדָם הַפֶּר וְהִזָּה אֹתוֹ עַל־הַכֹּפֶרֶת וּלְפָנֵי הַכֹּפֶרֶת:

5. ויקרא (פרשת אחרי מות) פרק טז פסוק יז - יח

(יז) וְכָל־אֲדָם לֹא־יִהְיֶהוּ בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּבֹאֹו לְכַפֵּר בְּקֹדֶשׁ עַד־צֹאתוֹ וְכִפֶּר בְּעֵדוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ וּבְעֵד פְּלִי־קַהֵל יִשְׂרָאֵל: שני

(יח) וְיָצָא אֶל־הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי־יְקֻנֵק וְכִפֶּר עָלָיו וְלָקַח מִמֶּנּוּ הַפֶּר וּמִמֶּנּוּ הַשְּׂעִיר וְנָתַן עַל־קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:

6. ויקרא (פרשת אחרי מות) פרק טז פסוק כט - לד

(כט) וְהִיתָה לָכֵם לְחֻקֹּת עוֹלָם בְּחֻדָּשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּעִשׂוֹר לַחֲדָשׁ תַעֲנִנוּ אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם וְכָל־מְלֹאכָה לֹא תַעֲשׂוּ הָאֲזוּרָח וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם:

(ל) כִּי־בַיּוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם לְטָהָר אֹתְכֶם מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְקֻנֵק תִּטְהָרוּ:

(לא) שִׁבְתֵּת שַׁבְּתוֹן הִיא לָכֵם וְעִנִּיתֶם אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם חֲקַת עוֹלָם:

(לב) וְכִפֶּר הַכֹּהֵן אֲשֶׁר־יִמָּשַׁח אֹתוֹ וְאֲשֶׁר יִמְלֵא אֶת־יָדָיו לְכַהֵן תַּחַת אֶבְיָו וְלִבָּשׁ אֶת־בְּגָדֵי הַכֹּהֵן בְּגֵי הַקֹּדֶשׁ:

(ג) וכפר את-מקדש הקדש ואת-אֶהֱל מועד ואת-הַמִּזְבֵּחַ כִּכְפָר וְעַל הַכֹּהֲנִים וְעַל-כָּל-עַם הַקֹּהֵל כִּכְפָר:
(ד) וְהִיָּתְהוּזָאת לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם לְכַפֵּר עַל-בְּגֵי יִשְׂרָאֵל מִכָּל-חַטָּאתָם אַחַת בַּשָּׁנָה וְיַעַשׂ כַּאֲשֶׁר צִוְּהָ יְקוּק אֶת-מִשְׁהָ: פ

7. במדבר (פרישת פינחס) פרק כט פסוק ז

(ז) וּבְעֶשְׂוֹר לְחֻדֵּשׁ הַשְּׂבִיעִי הַזֶּה מִקְרָא-קִדְשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְעִנִּיתֶם אֶת-נַפְשֵׁיכֶם כָּל-מְלֹאכָה לֹא תַעֲשׂוּ

8. תלמוד בבלי מסכת יומא דף פא עמוד א

גמרא. אמר ריש לקיש: מפני מה לא נאמרה אזהרה בעיניו - משום דלא אפשר. היכי נכתוב? נכתוב רחמנא לא יאכל - אכילה בכזית, נכתוב רחמנא לא תעונה - קום אכול משמע. - מתקיף לה רב הושעיא: נכתוב רחמנא השמר פן לא תעונה! - אם כן נפיש להו לאוי. מתקיף לה רב ביבי בר אביי: נכתוב רחמנא השמר במצות ענוי! - אם כן השמר דלאו - לאו, השמר דעשה - עשה. מתקיף לה רב אשי: נכתוב: אל תסור מן העינוי! - קשיא.

9. תלמוד בבלי מסכת יומא דף פא עמוד א

ראי כתיבי במלאכה, חד לאזהרה דיממא, וחד לאזהרה דליליא, וחד לעונש דיממא, וחד לעונש דליליא, וחד לאפנויי למגמר עינוי ממלאכה בין דיממא בין דליליא.

10. תוספות ישנים מסכת יומא דף פא עמוד א

חד לעונש דיממא וחד לעונש דליליא. לא ידענא אי בעינן בכל דוכתא עונש דיממא וליליא במלאכה כגון שבתות וימים טובים וחוש"מ:

11. תוספות הרא"ש מסכת יומא דף פא עמוד א

חד לעונש דיממא וחד לעונש דליליא. משום דהכא כתיב בעצם היום הזה איצטריך קרא לעונש ליליא טפי מבשבתות וימים טובים.

12. תלמוד בבלי מסכת יומא דף פא עמוד א

ותנא מייתי לה מהכא: וענייתם את נפשתיכם וכל מלאכה לא תעשו, יכול יהא ענוש על תוספת מלאכה - תלמוד לומר וכל הנפש אשר תעשה כל מלאכה בעצם היום הזה, על עיצומו של יום - ענוש כרת, ואינו ענוש כרת על תוספת מלאכה, יכול לא יהא ענוש כרת על תוספת מלאכה, אבל יהא ענוש כרת על תוספת עינוי - תלמוד לומר כי כל הנפש אשר לא תעונה בעצם היום הזה ונכרתה, על עיצומו של יום - ענוש כרת, ואינו ענוש כרת על תוספת עינוי. יכול לא יהא בכלל ענוש, אבל יהא מוזהר על תוספת מלאכה - תלמוד לומר וכל מלאכה לא תעשו בעצם היום הזה, על עיצומו של יום הוא מוזהר, ואינו מוזהר על תוספת מלאכה. יכול לא יהא מוזהר על תוספת מלאכה, אבל יהא מוזהר על תוספת עינוי. ודין הוא: ומה מלאכה שנוהגת בשבתות וימים טובים - אינו מוזהר עליה, עינוי שאינו נוהג בשבתות וימים טובים - אינו דין שלא יהא מוזהר עליו?

13. תלמוד בבלי מסכת יומא דף פא עמוד ב

וענייתם את נפשתיכם בתשעה לחדש, יכול יתחיל ויתענה בתשעה - תלמוד לומר בערב. אי בערב - יכול משתחשך - תלמוד לומר בתשעה. הא כיצד? מתחיל ומתענה מבעוד יום. מכאן שמוסיפין מחול על הקודש. ואין לי אלא בכניסתו, ביציאתו מנין? תלמוד לומר מערב עד ערב. ואין לי אלא יום הכפורים, (ימים טובים) + מסורת הש"ס: [שבתות] + מנין? תלמוד לומר תשבתו. אין לי אלא (ימים טובים, שבתות) + מסורת הש"ס: [שבתות, ימים טובים] + מנין? תלמוד לומר שבתכם. הא כיצד? כל מקום שנאמר שבות - (מכאן שמוסיפין) + מסורת הש"ס: [מוסיפין] + מחול על הקודש. ותנא דעצם עצם, האי בתשעה לחדש מאי עביד ליה? - מיבעי ליה לכדתני חייה בר רב מדיפתי. דתני חייה בר רב מדפתי: וענייתם את נפשתיכם בתשעה וכי בתשעה מתענין? והלא בעשור מתענין! אלא לומר לך: כל האוכל ושותה בתשיעי - מעלה עליו הכתוב כאילו התענה תשיעי ועשירי.

14. רמב"ם רמב"ם הלכות שביית עשור פרק א

הלכה א

מצות עשה לשבות ממלאכה בעשור לחדש השביעי שנאמר +ויקרא ט"ז, ויקרא כ"ג+ שבת שבתון הוא לכם, וכל העושה בו מלאכה ביטל מצות עשה ועבר על לא תעשה שנאמר +במדבר כ"ט+ ובעשור וגו' כל מלאכה לא תעשו, ומה הוא חייב על עשיית מלאכה ביום זה, אם עשה ברצונו בזדון חייב כרת, ואם עשה בשגגה חייב קרבן חטאת קבועה.

הלכה ב

כל מלאכה שחייבין על זדונה בשבת סקילה חייבין על זדונה בעשור כרת, וכל שחייבין עליו קרבן חטאת בשבת חייבין עליו קרבן חטאת ביום הכפורים, וכל דבר שאסור לעשותו בשבת אף על פי שאינו מלאכה אסור לעשותו ביום הכפורים, ואם עשה מכין אותו מכת מרדות כדרך שמכין אותו על השבת, וכל שאסור לטלטלו בשבת אסור לטלטלו ביום הכפורים, וכל שאסור לאמרו או לעשותו לכתחלה בשבת כן אסור ביום הכפורים, כללו של דבר אין בין שבת ליום הכפורים בענינים אלו אלא שזדון מלאכה בשבת בסקילה וביום הכפורים בכרת.

15. רמב"ם הלכות שביתת עשור פרק א

הלכה ג

ומותר לקנב את הירק * ביום הכפורים מן המנחה ולמעלה, ומהו הקינוב שיסיר את העלים המעופשות ויקצץ השאר ויתקן אותו לאכילה, וכן מפצעין באגוזין ומפרדין ברמונים מן המנחה ולמעלה מפני עגמת נפש, ויום הכפורים שחל להיות בשבת אסור בקניבת ירק א ובפציעת אגוזים ובפרידת רמונים כל היום, וכבר נהגו העם בשנער ובמערב שלא יעשו אחד מכל אלו ביום הצום אלא הרי הוא כשבת לכל דבריו.

הלכה ד

מצות עשה אחרת יש ביום הכפורים והיא לשבות בו מאכילה ושתייה שנאמר +ויקרא ט"ז+ תענו את נפשותיכם, מפני השמועה למדו ענוי שהוא לנפש זה הצום, וכל הצם בו קיים מצות עשה, וכל האוכל ושותה בו ביטל מצות עשה ועבר על לא תעשה שנאמר +ויקרא כ"ג+ כי כל הנפש אשר לא תענה בעצם היום הזה ונכרתה, מאחר שענש הכתוב כרת למי שלא נתענה למדנו שמוזהרין אנו בו על אכילה ושתייה, וכל האוכל או השותה בו בשוגג חייב קרבן חטאת קבועה.

הלכה ה

וכן למדנו מפני השמועה שאסור לרחוץ בו או לסוך או לנעול את הסנדל או לבעול, * ומצוה לשבות מכל אלו כדרך ששבות מאכילה ושתייה ב שנאמר שבת שבתון שבת לענין אכילה ושבתון לענינים אלו, ואין חייבין כרת או קרבן אלא על אכילה ושתייה בלבד, אבל אם רחץ או סך או נעל או בעל מכין אותו מכת מרדות.

הלכה ו

כשם ששבות מלאכה בו בין ביום בין בלילה כך שבות לעינוי בין ביום בין בלילה, וצריך להוסיף מחול על הקדש בכניסתו וביציאתו שנאמר +ויקרא כ"ג+ ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחדש בערב, כלומר ג התחיל לצום ולהתענות מערב תשעה הסמוך לעשירי, וכן ביציאה שוהה בעינוי מעט מלילי אחד עשר סמוך לעשירי שנאמר מערב עד ערב תשבתו שבתכם.

הלכה ז

נשים שאוכלות ושותות עד שחשיכה והן אינן יודעות שמצוה להוסיף מחול על הקדש אין ממחין בידן שלא יבואו לעשות בזדון, שהרי אי אפשר שיהיה שוטר בבית כל אחד ואחד להזהיר נשיו, והנח להן שיהיו שוגגין ואל יהיו מזידין, וכן כל הדומה לזה

16. רמב"ם הלכות עירובין פרק ח הלכה י

הלכה י

יום הכפורים שחל להיות ערב שבת או לאחר שבת בזמן שמקדשין על פי הראיה יראה לי שהן כיום אחד וקדושה אחת הם.

17. לחם משנה הלכות שביתת עשור פרק א הלכה א

הלכה א

[א] מצות עשה לשבות ממלאכה בעשור לחדש השביעי וכו'. קשה דנראה דזהו השבת שבתון האחר הכתוב בתורה חוץ ממה שדרש לקמן שבת לענין אכילה ושבתון לענינים אלו דתרי שבת שבתון כתיבי וחד דריש לקמן והאי אתי לעשה ואם כן קשה ל"ל שבתון בשבת לבד סגי דהא לקמן דריש תרויהו שבת שבתון וכאן לא דריש. עוד קשה לי דבשבת פרק אלו קשרים (דף קי"ד ב)

18. רמב"ם הלכות עבודת יום הכיפורים פרק א הלכה א - ב

הלכה א

ביום הצום מקריבין תמיד בשחר ותמיד בין הערבים כסדר כל יום ויום, ומקריבין מוסף היום פר ואיל ושבעה כבשים כלם עולות, ושעיר חטאת נעשה בחוץ והוא נאכל לערב, ועוד מקריבין יתר על מוסף זה, פר בן בקר לחטאת והוא נשרף, ואיל לעולה, ושניהם משל כהן גדול, ואיל הבא משל צבור האמור בפרשת אחרי מות, והוא האיל האמור בחומש הפקודים בכלל המוסף, והוא הנקרא איל העם, ועוד מביאין משל צבור שני שעירי עזים, אחד קרב חטאת והוא נשרף, והשני שעיר המשתלח, נמצאו כל הבהמות הקרבים ביום זה חמש

עשרה: שני תמידין, ופר, ושני אילים ושבעה כבשים כולם עולות, ושני שעירים חטאת אחד נעשה בחוץ ונאכל לערב והשני נעשה בפנים ונשרף, ופר כהן גדול לחטאת והוא נשרף.

הלכה ב

עבודת כל חמש עשרה בהמות אלו הקריבין ביום זה אינה אלא בכהן גדול בלבד, אחד כהן המשיח/המשוח/ בשמן המשחה או המרובה בבגדים, ואם היתה שבת אף מוסף שבת אין מקריב אותו אלא כהן גדול, וכן שאר העבודות של יום זה כגון הקטרת הקטורת של כל יום והטבת הנרות הכל עשוי בכהן גדול נשוי שנאמר וכפר בעדו ובעד ביתו ביתו זו אשתו.

19. תלמוד בבלי מסכת מגילה דף לב עמוד א

וידבר משה את מעדי ה' אל בני ישראל, מצותן שיהיו קורין אותן כל אחד ואחד בזמנו. תנו רבנן: משה תיקן להם לישראל שיהו שואלין ודורשיין בענינו של יום, הלכות פסח בפסח, הלכות עצרת בעצרת, הלכות חג בחג

20. מהרש"א [חדושי אגדות] מסכת מגילה דף לב עמוד א

והא דנקט בברייתא שלש רגלים פסח ועצרת וחג ולא נקט נמי ר"ה ויוה"כ דכתיבי ג"כ בזו הפרשה י"ל דלא תיקן משה בשאר מצות משום דלא אתיין מזמן לזמן וה"נ ר"ה ויוה"כ לא מקרו מזמן לזמן דיש לאדם ליתן לבו לתשובה בכל השנה כמו בר"ה ויוה"כ משא"כ בשלש רגלים דמצותן בזמנן בענינו של יום ומה"ט נמי מספקא לן בפרק בכל מערבין אם אומרים זמן בר"ה דלא מיקרי שפיר מזמן לזמן אלא שלש רגלים דכתיב בהו מצות ראייה ושמחת חגיגה: